

TÜRKÇEYİ YABANCI DİL OLARAK ÖĞRENEN SOSYAL MEDYA KULLANICILARININ OKUMA VE YAZMA KAYGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Oğuzhan SEVİM (*)
Esra Gizem KARA (**)

Öz

Bu araştırmanın amacı Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırma nicel araştırma desenlerinden biri olan tarama yöntemine uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubunu Atatürk Üniversitesi TÖMER’de 2017-2019 yılları arasında en az A2 düzeyinde öğrenim gören 168 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıklarını Belirleme Anketi, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlere Yönelik Okuma Kaygısı Ölçeği ve Yabancı Dil Olarak Türkçe Yazma Kaygısı Ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde ise kestirimsel istatistik yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda sosyal medya kullanımının katılımcıların okuma ve yazma kaygıları üzerinde -bazı alt değişkenler hariç- etkili olmadığı, hatta bazı değişkenlerde kaygı düzeyinin arttığı anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, Sosyal Medya, Okuma Kaygısı, Yazma Kaygısı, Dil Becerileri.*

The Reading and Writing Anxiety of Social Media Users Who Learn Turkish as a Foreign Language in Terms of Various Variables

Abstract

The aim of this study is to investigate the reading and writing anxiety of social media users who learn Turkish as a foreign language in terms of various variables. The research was carried out in accordance with the survey method which is one of the quantitative

*) Doç. Dr., Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
(e-posta: oguzhan-sevim@windowslive.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7533-4724>

**) Yüksek lisans öğrencisi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
(e-posta: esragzem1@gmail.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5568-1953>

research designs. The research group consisted of 175 students studying at least A2 level in the years of 2017-2019 at Atatürk University TOMER. Social Media Usage Habits Determination Survey, Reading Anxiety Scale for Turkish Learners as a Foreign Language and Turkish Writing Anxiety Scale as a Foreign Language were used as data collection tools. In the analysis of the obtained data, predictive statistical methods were conducted. At the end of the study, it has been found that social media use is not effective on the participants' reading and writing anxiety - except for some sub-variables - and it has also been found that anxiety level increased in some variables.

Keywords: Teaching Turkish as a Foreign Language, Social Media, Reading Anxiety, Writing Anxiety, Language Skills.

Giriş

Teknolojinin bir getirisi olarak son yıllarda etkisini artıran sosyal medya, içeriğini tamamen bireylerin belirlediği ve zaman, mekân sınırlaması olmadan birbirleriyle iletişim kurabilmelerine imkân sağlayan dijital ortamlardan oluşmaktadır (İli, 2013). Dijital ortamların insan yaşamında edindiği bu yer, bireylerin iletişim imkânlarını da yeni bir boyuta taşımıştır. Bu yeni iletişim ortamı, sadece sosyal ve kültürel hayatta değil, öğrenme ortamlarında da kullanılmaya başlanarak öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci etkileşimine farklı bir ivme kazandırmıştır.

Alan-yazına bakıldığında öğrencilerin sosyal medya kullanımına ilişkin yapılan araştırmalarda cinsiyet, yaş/sınıf, öğrenim görülen fakülte/bölüm, okul türü, internete bağlanmak için kullanılan cihaz, internet bağlantısına sahip olma, sosyal medya/Facebook kullanım sıklığı, internet kullanım süresi (Bedir, 2016; Çakmak, 2014; İçirgin, 2018; İli, 2013; İliş, 2018; Tuğlu, 2017; Yetiş, 2018; Yılmazsoy, 2018) gibi değişkenler dikkate alınarak öğrencilerin sosyal medyayı kullanma alışkanlarının incelendiği görülmüş ve yapılan bu araştırmalarda:

- ✓ Sosyal medyaya üyelikleri bulunan öğrencilerin, üyeliği bulunmayan öğrencilere göre sosyal medyada daha çok ve sık kaldıkları (Solmaz, Tekin, Herzem ve Demir, 2013; Yetiş, 2018).
- ✓ Sosyal medyanın kullanım süreleri incelendiğinde erkek öğrencilerin kız öğrencilerden sosyal medyada daha fazla vakit geçirdikleri (Ök, 2013).
- ✓ İletişim kaygısı yüksek olan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha az sosyal medya ortamlarını kullandıkları (Çakmak, 2014)
- ✓ Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımlarının orta seviyede olduğunu belirten araştırma bulunmakla birlikte (Yetiş, 2018) ileri seviyede olduğunu ifade eden araştırmaların da bulunduğu (Solmaz, Tekin, Herzem & Demir, 2013),
- ✓ Sosyal medyayı kullanım amacına göre, sosyal ağ kullanımı amacının ilk sırada yer aldığı (Öztürk, 2018; Yetiş, 2018)

- ✓ Sosyal ağ uygulamaları arasında ise en çok Facebook'un (Solmaz, Tekin, Herzem & Demir, 2013) kullanıldığı
- ✓ Son yıllarda sosyal ağ uygulamaları arasında öne çıkan WhatsApp'ın öğrenciler arasında en çok kullanılan sosyal ağ olduğu, Facebook'un ise ikinci sırada yer aldığı (Öztürk, 2018) sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öğrencilerin internet ortamındaki yazma becerilerine yönelik yapılan bir araştırmada (Akbiyık, Karadüz ve Seferoğlu, 2013) Türkçenin temel yazım kurallarına yazılı sohbetlerde neredeyse hiç uyulmadığı görülmüştür. Sosyal medya ile yazma ve dil bilgisi ilişkisine yönelik yapılan bir diğer çalışmada (İnalöz, 2016) ise öğrencilerin anlatım bozukluğu, yazım kuralları ve noktalama işaretleri bakımından sosyal medya (Facebook) paylaşımlarındaki dil kullanımlarıyla ders ortamındaki dil kullanımları kıyaslanmıştır. Kıyaslama sonucunda sosyal medya ortamlarında öğrencilerin daha fazla hata yaptıkları ve hatalarının da farkında oldukları görülmüştür. Dil kurallarında yaşanan bu hataların ise öğrencilerin internet ortamında kendilerini daha rahat hissetmelerinden kaynaklandığı (Akbiyık, Karadüz ve Seferoğlu, 2013) düşünülmektedir.

Öğrencilerin dil öğretim ortamlarında kendilerini rahat hissetmeleri ana dili ortamlarında olduğu kadar yabancı dil öğretim ortamlarında da önemlidir. Çünkü yabancı dil öğrenme hedefi olan öğrencinin o dili anlamaya çalışırken yaşadığı endişe hâli, öğrenmesini doğrudan etkilemektedir (Aktaş, 2018). Yapılan araştırmalarda Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde cinsiyet ile kaygı durumu arasında kaygı açısından anlamlı bir farkın olmadığı (Altunkaya, 2015; Erdil, 2016; Tunçel, 2014a; 2014b), Türkçe öğrenirken hissedilen kaygının orta düzeyde olduğu (Erdil, 2016) ve yabancı dil öğreniminde öğrencilerdeki kaygının orta düzeyde olmasının öğrencinin başarısını artırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Tunçel, 2014a; 2014b). Anlama becerilerinden biri olan okuma becerisi kaygı düzeyinin belirlenmesine yönelik Altunkaya'nın (2015) yaptığı araştırmada; dil bilgisi kaygısı alt boyutunda yaş grubu büyüdükçe kaygı düzeyinin de arttığı, Türkçe kitap, dergi, gazete okuyan öğrencilerin okumayanlardan daha düşük okuma kaygısı yaşadığı, okuma sıklığı açısından okumayan öğrencilerin haftada birkaç kez okuyanlardan okuma kaygılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Altunkaya'nın (2015) araştırma sonuçları arasında yer alan okuma kaygısı arttıkça okuduğunu anlama başarısının düşmesi bulgusu, Aydın ve Zengin'in (2008) öğrencide kaygı düzeyinin arttıkça öğrenme sürecinde hata yapmanın da artacağı sonucunu destekler niteliktedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisi kaygısını inceleyen Maden, Dincel ve Maden'in (2015) araştırmasında okuma alışkanlığı zayıf olan öğrencilerin yazma kaygılarının yüksek düzeyde olduğu, öğrencilerin çoğunlukla Türkçe yazma kaygısı yaşadığı bulgularına ulaşılmıştır. Araştırmada yer alan öğrencilerden Arap alfabesini kullanan öğrencilerin Latin alfabesini kullanan öğrencilerden daha yüksek kaygı düzeyine sahip oldukları sonucu ile Akbulut'un (2016) ana dili Arapça olanların yazmaya yönelik kaygı düzeylerinin diğer alfabeleri kullananlara göre daha yüksek olduğu bulgusu birbirleriyle örtüşmektedir. Maden vd. (2015) bu durumun nedeninin öğrencilerin ana dillerinin-

deki alfabe ile yeni öğrenilen dildeki alfabenin kullanım özelliklerinin farklılığından kaynaklandığını belirtmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde özel yazmanın yazma kaygısına etkisini inceleyen Taşdemir'in (2017) çalışmasında ise deney grubundaki öğrencilerin yazma kaygılarında azalmanın yaşandığı ve erkeklerin kadınlara göre yazma konusunda kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından bu durum diğer çalışmaların sonuçlarından (Maden, Dincel & Maden; 2015; Akbulut, 2016) farklılık göstermektedir.

Yapılan literatür taramasında temel dil becerilerinde yaşanan kaygı ile bireylerin sosyal medyayı kullanma alışkanlıklarını birbirlerinden bağımsız olarak inceleyen çalışmalar bulunmasına rağmen Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin sosyal medyayı kullanma alışkanlıkları ile okuma ve yazma becerilerinde yaşadıkları kaygı arasındaki ilişkinin ele alındığı bir araştırmaya rastlanamamıştır. Bu çalışmada, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma kaygı düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda şu araştırma sorularına cevap aranmıştır:

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma ortalama kaygı puanları;

- cinsiyet
- yaş
- dil seviyesi
- kullanılan sosyal medya uygulamaları
- sosyal medyaya bağlanma araçları
- sosyal medyayı kullanma geçmişi
- sosyal medyayı günlük kullanma süresi değişkenleri bakımından anlamlı bir fark göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin okuma ve yazma kaygılarının sosyal medya kullanma alışkanlıkları açısından ele alındığı bu araştırma, nicel araştırmalardan biri olan tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Tarama araştırmalarındaki amaç, bir gruba ait belirli özellikleri betimlemektir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Bu çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin okuma ve yazma kaygılarının genel özellikleri, sosyal medyayı kullanma alışkanlıkları bakımından ele alınmıştır. Bu amaçla çalışmada yabancı öğrencilerin sosyal medyayı kullanma alışkanlıklarını belirlemeye dönük bir anket aracılığıyla okuma ve yazma kaygıları değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmada sosyal medyayı kullanma alışkanlıklarını belirlemek için;

- ✓ Cinsiyet
- ✓ Yaş
- ✓ Dil seviyesi
- ✓ Kullanılan sosyal medya uygulamaları
- ✓ Sosyal medyaya bağlanma araçları
- ✓ Sosyal medyayı kullanma geçmişi
- ✓ Sosyal medyayı günlük kullanma süresi

gibi sorular yabancı öğrencilere yöneltilerek alınan cevaplar doğrultusunda öğrencilerin okuma ve yazma kaygı düzeyleri, sosyal medyayı kullanma alışkanlıkları bağlamında değerlendirilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırma grubunu olasılık dışı örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi ile seçilen Atatürk Üniversitesi TÖMER’de 2017-2019 yılları arasında en az A2 düzeyinde öğrenim gören 175 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmaya katılan yabancı öğrencilere ait anket ve ölçekler analize tabi tutulmadan önce genel olarak incelenmiş, 7 öğrencinin anket ve ölçeklerinde ilgili kısımların boş bırakıldığı görülmüş, ayrıntılı bir inceleme neticesinde bu öğrencilerin ölçek maddelerini okumadan ya da tam olarak anlamadan cevapladıkları tespit edilerek bu öğrencilerden elde edilen veriler analiz kapsamı dışında bırakılmıştır. Dolayısıyla 168 öğrenci katılımcı olarak araştırma grubunda yer almıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan ölçekler 2017-2019 yılları arasında öğrencilerin Türkçeyi kullanma düzeyleri de dikkate alınarak Atatürk Üniversitesi TÖMER’de çeşitli dershanelerde öğrenim gören yabancı öğrencilere uygulanmıştır. Veriler toplandıktan sonra 7 öğrencinin anket ve ölçekleri, eksik ya da anlamadan cevapladıkları tespit edilmiş ve bu veriler araştırmadan çıkarılmıştır.

Çalışmada veri toplama aracı olarak bir anket, iki ölçek kullanılmıştır. Anket ve ölçekler araştırmacılar tarafından peş peşe aynı gün içerisinde öğrencilere sunulmuştur. Çalışma grubunun tamamına ise iki yıllık süre içerisinde uygulanmıştır. Anket ve ölçekler öğrencilere bir ders saatinde uygulanmış; anket için 15 ve ölçekler için 20’şer dakika süre öngörülmüştür. Öğrencilerin anket ve ölçekleri tamamlama süresi ise dil seviyesine göre değişiklik göstermekle beraber 30 ile 60 dakika arası sürmüştür.

Araştırmada kullanılan “Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıklarını Belirleme Anketi”, İliş (2018) tarafından kullanılan anketten hareketle hazırlanmış 7 sorudan oluşan bir anket. Ankette katılımcıların genel özelliklerini belirlemeye yönelik olarak cinsiyet, yaş

ve öğrenim gördükleri dil düzeyi sorulmuştur. Sosyal medya kullanım alışkanlıklarını belirlemeye yönelik ise kullanılan sosyal medya uygulamaları, uygulamalara ulaşılan cihazlar, sosyal medyayı ne kadar süredir kullandıkları ve sosyal medyada günde ne kadar vakit geçirdikleri sorulmuştur.

Araştırmada kullanılan ölçeklerden biri olan “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenenlere Yönelik Okuma Kaygısı Ölçeği” Altunkaya (2015) tarafından geliştirilen beşli likert tipi ölçektir ve on altı maddeden oluşmaktadır. Ölçekte her bir madde için “kesinlikle katılmıyorum-1”, “katılmıyorum-2”, “kararsızım-3”, “katılıyorum-4”, “kesinlikle katılıyorum-5” olarak belirlenmiştir. Üç faktörlü bir yapıya sahip olan ölçeğin birinci boyutu okuma becerisi korkusu, ikinci boyutu dil bilgisi kaygısı, üçüncü boyutu ise okuduğunu anlama endişesi olarak isimlendirilmiştir.

Araştırmada yararlanılan ölçeklerden bir diğeri ise Aytan ve Tunçel (2015) tarafından geliştirilen “Yabancı Dil Olarak Türkçe Yazma Kaygısı Ölçeği”dir. Ölçek beşli likert tipi bir ölçektir ve otuz beş maddeden oluşmaktadır. Ölçekte her bir madde için “kesinlikle katılmıyorum-1”, “katılmıyorum-2”, “kararsızım-3”, “katılıyorum-4”, “kesinlikle katılıyorum-5” olarak belirlenmiştir. Olumlu cümlelerde ölçek maddeleri tersten değerlendirilmiştir. Dört faktörlü bir yapıya sahip olan ölçeğin birinci boyutu dil bilgisi ve yazma algısı, ikinci boyutu yazmaya yönelik tutum, üçüncü boyut sınıf içi aktiviteler ve dördüncü boyut yazma öz yeterlik olarak adlandırılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde kestirimsel istatistik yöntemlerinden yararlanılmıştır. Öncelikle verilerin homojen dağılıma sahip olup olmadığını tespit edebilmek amacıyla veri setine normallik testi uygulanmış, verilerin normal bir dağılım gösterdikleri anlaşılınca analizde kullanılacak parametrik testlere karar verilmiştir. Okuma ve yazma kaygısı puanlarını karşılaştırmada ikili gruplar için t testi, ikiden fazla gruplar için ise tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Veriler SPSS 18.0 programıyla çözümlenmiş ve anlamlılık düzeyi 0.05 kabul edilmiştir. Çalışmada okuma kaygısı düzeyine yönelik verilerde bulgular p_1 , t_1 ve F_1 ’e bakılarak değerlendirilmiş; yazma kaygısı düzeyine yönelik verilerde ise bulgular p_2 , t_2 ve F_2 ’ye bakılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde çalışmanın alt problemleri ile ilgili yapılan analizler ve elde edilen bulgular yer almaktadır.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma kaygı puanlarının cinsiyet değişkeni açısından karşılaştırılması

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma ortalama kaygı puanları cinsiyet değişkeni açısından bağımsız örneklemelerde t testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1. Ortalama Kaygı Puanlarının Cinsiyet Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	\bar{X}	t	p
Okuma kaygısı	Kadın	54	41,44	-1,827	,071
	Erkek	114	45,47		
Yazma kaygısı	Kadın	54	95,94	-,617	,538
	Erkek	114	97,65		

Tablo 1'e bakıldığında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının cinsiyet değişkeni açısından okuma ve yazma ortalama kaygı puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı, ($p_1= ,071$ ve $p_2= ,538$) erkek ve kadınların okuma ve yazma ortalama kaygı puanlarının birbirine yakın olduğu görülmekte; buna rağmen hem okuma hem de yazma becerileri açısından erkeklerin kadınlara göre daha fazla kaygı duydukları anlaşılmaktadır.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma kaygı puanlarının yaş değişkeni açısından karşılaştırılması

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma ortalama kaygı puanları yaş grupları açısından tek yönlü ANOVA testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 2'de sunulmuştur:

Tablo 2. Ortalama Kaygı Puanlarının Yaş Grupları Açısından Karşılaştırılması

	Yaş	N	\bar{X}	F	p
Okuma kaygısı	15-20	87	42,89	3,217	,043
	21-25	54	43,55		
	26 ve üzeri	27	49,55		
Yazma kaygısı	15-20	87	98,44	3,356	,037
	21-25	54	92,61		
	26 ve üzeri	27	101,77		

Tablo 2'de hem okuma hem de yazma becerilerinde yaş grupları arasında ortalama kaygı puanları bakımından anlamlı bir farkın olduğu ($p_1= ,043$ ve $p_2= ,037$) görülmektedir. Bu anlamlı farkın özellikle hangi gruplar arasında gerçekleştiğini belirlemek için Post Hoc analizlerinden Dunnett testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur:

Tablo 3. Yaş Gruplarına Göre Ortalama Kaygı Puanlarının Anlamlılığı

Bağımlı Değişken	Yaş	Yaş	p
Okuma Kaygısı	15-20	26 ve üzeri	,024
	21-25	26 ve üzeri	,062
Yazma Kaygısı	15-20	26 ve üzeri	,520
	21-25	26 ve üzeri	,034

Tablo 3'e bakıldığında 15-20 yaş grubu ile 26 ve üzeri yaş grubu arasında ortalama okuma kaygısı puanları bakımından 15-20 yaş grubu lehine anlamlı farkın olduğu anlaşılmaktadır ($p_1 = ,024$). Yine aynı tabloda 21-25 yaş grubu ile 26 ve üzeri yaş grubu arasında ortalama yazma kaygısı puanları bakımından 21-25 yaş grubu lehine anlamlı farkın olduğu görülmektedir ($p_2 = ,034$).

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma kaygı puanlarının dil seviyesi değişkeni açısından karşılaştırılması

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma ortalama kaygı puanları farklı dil seviyeleri açısından tek yönlü ANOVA testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur:

Tablo 4. Ortalama Kaygı Puanlarının Dil Seviyesi Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

	Dil düzeyi	N	\bar{X}	F	P
Okuma kaygısı	A2	12	45,00	2,107	,101
	B1	75	43,72		
	B2	48	47,25		
	C1	33	40,45		
Yazma kaygısı	A2	12	98,75	3,105	,028
	B1	75	93,40		
	B2	48	102,62		
	C1	33	96,90		

Tablo 4'e bakıldığında farklı dil seviyeleri açısından yabancıların ortalama okuma kaygısı puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p_1 = ,101$) görülmektedir. Fakat Tablo 4'ten ortalama yazma kaygısı puanlarının farklı dil seviyeleri açısından anlamlı bir farklılık gösterdiği ($p_2 = ,028$) de anlaşılmaktadır. Yazma kaygısı açısından bu anlamlı farkın özellikle hangi gruplar arasında gerçekleştiğini belirlemek için Post Hoc analizlerinden Tukey testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 5'te sunulmuştur:

Tablo 5. Dil Seviyelerine Göre Ortalama Yazma Kaygısı Puanlarının Anlamlılığı

Bağımlı değişken	Öğrenim Düzeyi	Öğrenim Düzeyi	p
Yazma Kaygısı	A2	B1	,723
		B2	,885
		C1	,987
	B1	A2	,723
		B2	,015
		C1	,738
	B2	A2	,885
		B1	,015
		C1	,419
	C1	A2	,987
		B1	,738
		B2	,419

Tablo 5 incelendiğinde yazma kaygısı açısından B1 ve B2 seviye grupları arasında B1 seviye grubu lehine anlamlı farkın olduğu ($p_2 = ,015$) anlaşılmaktadır.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma kaygı puanlarının sosyal medya uygulamaları değişkeni açısından karşılaştırılması

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma ortalama kaygı puanları farklı sosyal medya araçlarını kullanıp kullanmama bakımından bağımsız örneklemelerde t testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 6’da sunulmuştur:

Tablo 6. Ortalama Kaygı Puanlarının Sosyal Medya Uygulamaları Açısından Karşılaştırılması

	Kaygı		N	\bar{X}	t	p
Facebook	Okuma kaygısı	Evet	120	45,42	2,102	,037
		Hayır	48	41,06		
	Yazma kaygısı	Evet	120	99,27	2,698	,008
		Hayır	48	91,68		
Twitter	Okuma kaygısı	Evet	36	42,50	-,925	,356
		Hayır	132	44,63		
	Yazma kaygısı	Evet	36	100,50	1,731	,087
		Hayır	132	96,18		
Instagram	Okuma kaygısı	Evet	135	43,35	-1,769	,079
		Hayır	33	47,54		
	Yazma kaygısı	Evet	135	97,22	,179	,858
		Hayır	33	96,63		
Google+	Okuma kaygısı	Evet	111	45,13	1,414	,159
		Hayır	57	42,31		
	Yazma kaygısı	Evet	111	96,10	-1,078	,283
		Hayır	57	99,05		
LinkedIn	Okuma kaygısı	Evet	45	44,00	-,118	,907
		Hayır	123	44,20		
	Yazma kaygısı	Evet	45	99,16	,550	,583
		Hayır	123	96,86		
WhatsApp	Okuma kaygısı	Evet	111	44,27	,135	,893
		Hayır	57	44,00		
	Yazma kaygısı	Evet	111	97,81	,758	,450
		Hayır	57	95,73		

Tablo 6'dan hareketle bulgular şu şekilde ifade edilebilir:

Facebook'u kullanan ve kullanmayan yabancı öğrencilerin hem okuma hem de yazma kaygıları arasında, kullanmayanlar lehine anlamlı fark ($p_1 = ,037$ ve $p_2 = ,008$) vardır.

Twitter, Instagram, Google+, LinkedIn ve WhatsApp'ı kullanan ve kullanmayan yabancı öğrencilerin okuma ve yazma kaygı puanları arasında anlamlı bir fark yoktur.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma kaygı puanlarının sosyal medyaya bağlanma araçları açısından karşılaştırılması

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma ortalama kaygı puanları sosyal medyaya bağlanma araçları açısından tek yönlü ANOVA

testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 7’de sunulmuştur:

Tablo 7. Ortalama Kaygı Puanlarının Sosyal Medyaya Bağlanma Araçları Açısından Karşılaştırılması

	Araç	N	\bar{X}	F	p
Okuma kaygısı	Masaüstü	21	46,0000	1,182	,318
	Mobil	102	42,7647		
	Her ikisi de	45	46,5263		
Yazma kaygısı	Masaüstü	21	125,0000	3,146	,027
	Mobil	102	95,7353		
	Her ikisi de	45	98,0526		

Tablo 7’ye bakıldığında sosyal medyaya bağlanma araçları açısından yabancılardan ortalama okuma kaygısı puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p_1 = ,318$) görülmektedir. Fakat Tablo 7 incelendiğinde ortalama yazma kaygısı puanlarının sosyal medyaya bağlanma araçları açısından anlamlı bir fark gösterdiği ($p_2 = ,027$) anlaşılmaktadır. Yazma kaygısı açısından anlamlı farkın özellikle hangi gruplar arasında gerçekleştiğini belirlemek için Post Hoc analizlerinden Tukey testi uygulanmış ve test sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur:

Tablo 8. Sosyal Medyaya Bağlanma Araçlarına Göre Ortalama Yazma Kaygısı Puanlarının Anlamlılığı

Bağımlı Değişken	Cihaz türleri	Cihaz türleri	P
Yazma Kaygısı	Masaüstü	Masaüstü ve mobil cihazlar	,034
		Mobil cihazlar	,016
	Masaüstü ve mobil cihazlar	Masaüstü	,034
		Mobil cihazlar	,833
	Mobil cihazlar	Masaüstü	,016
		Masaüstü ve mobil cihazlar	,833

Tablo 8 incelendiğinde yazma kaygısı açısından masaüstü bilgisayarlardan sosyal medyaya bağlananlar ile mobil cihazlardan ya da hem masaüstü hem de mobil cihazlardan bağlananlar arasında anlamlı farkın olduğu ($p_2 = ,016$ ve $p_2 = ,034$), masaüstü bilgisayardan bağlananların yazma kaygısı düzeylerinin diğer iki gruba göre daha yüksek düzeyde olduğu anlaşılmaktadır.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma kaygı puanlarının sosyal medyayı kullanma süresi açısından karşılaştırılması

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma kaygı puanları sosyal medyayı kullanma süresi açısından tek yönlü ANOVA testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 9'da sunulmuştur:

Tablo 9. Ortalama Kaygı Puanlarının Sosyal Medyayı Kullanma Süresi Açısından Karşılaştırılması

	Kullanım yılı	N	\bar{X}	F	P
Okuma kaygısı	1 yıldan az	15	43,5000	1,089	,355
	1-3 yıl arası	20	40,1250		
	4-6 yıl arası	55	45,3500		
	7 yıl ve üzeri	78	44,5769		
Yazma kaygısı	1 yıldan az	15	111,5000	1,542	,206
	1-3 yıl arası	20	96,6250		
	4-6 yıl arası	55	96,6000		
	7 yıl ve üzeri	78	96,5385		

Tablo 9'a bakıldığında Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının sosyal medyayı kullanma süreleri açısından okuma ve yazma kaygı puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı ($p_1 = ,355$ ve $p_2 = ,206$) görülmektedir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma kaygı puanlarının sosyal medyayı günlük kullanım süresi açısından karşılaştırılması

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma ortalama kaygı puanları sosyal medyayı günlük kullanım süresi açısından tek yönlü ANOVA testi ile karşılaştırılmış ve elde edilen bulgular Tablo 10'da sunulmuştur:

Tablo 10. Ortalama Kaygı Puanlarının Sosyal Medyayı Günlük Kullanım Süresi Açısından Karşılaştırılması

	Günlük kullanım süresi	N	\bar{X}	F	P
Okuma kaygısı	1 saatten az	24	44,2500	,281	,839
	1-3 saat arası	90	43,8000		
	4-6 saat arası	48	45,2500		
	7 saat ve üzeri	6	41,0000		
Yazma kaygısı	1 saatten az	24	103,7500	14,259	,000
	1-3 saat arası	90	99,0000		
	4-6 saat arası	48	96,8333		
	7 saat ve üzeri	6	59,5000		

Tablo 10'a bakıldığında sosyal medyayı günlük kullanma süresi açısından yabancıların ortalama okuma kaygısı puanlarının birbirine yakın olduğu ve aralarında anlamlı bir farkın olmadığı ($p_1 = ,839$) görülmektedir. Fakat Tablo 10 incelendiğinde ortalama yazma kaygısı puanlarının sosyal medyayı günlük kullanma süresi açısından anlamlı fark gösterdiği ($p_2 = ,000$) anlaşılmaktadır. Yazma kaygısı açısından anlamlı farkın özellikle hangi gruplar arasında gerçekleştiğini belirlemek için Post Hoc analizlerinden Tukey testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 11'de sunulmuştur:

Tablo 11. Sosyal Medyayı Günlük Kullanma Süresine Göre Ortalama Yazma Kaygısı Puanlarının Anlamlılığı

Bağımlı Değişken	Günlük Süre	Günlük Süre	P
Yazma Kaygısı	1 saatten az	1-3 saat arası	,193
		4-6 saat arası	,590
		7 saat ve üzeri	,000
	1-3 saat arası	1 saatten az	,193
		4-6 saat arası	,852
		7 saat ve üzeri	,000
	4-6 saat arası	1 saatten az	,590
		1-3 saat arası	,852
		7 saat ve üzeri	,000
	7 saat ve üzeri	1 saatten az	,000
		1-3 saat arası	,000
		4-6 saat arası	,000

Tablo 11 incelendiğinde sosyal medyayı günde 7 saat ve üzeri kullananlar ile diğer gruplar arasında yazma kaygısı puanları açısından anlamlı farkın olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre günde 7 saat ve daha fazla sosyal medyada vakit geçiren yabancı öğrencilerin yazma kaygısı düzeyleri diğer gruplarınkine göre daha düşük düzeyde gerçekleşmektedir.

Sonuç

Hızla gelişen teknolojiyle birlikte günlük hayatımızda önemli bir yer edinen sosyal medya, sanal ortamda bireylerin etkileşimini artıran en etkili araçlardan biridir. Dünya sosyal medya kullanım verilerine göre (Hootsuite, 2018) sosyal medya kullanımında ilk sırada gençler gelmektedir. Sosyal medya araçlarının gençler arasında bu kadar yoğun bir şekilde kullanılması ise bu araçların eğitim açısından etkisini gündeme getirmiştir. Sosyal medya araçlarının eğitim-öğretim açısından etkisi, pek çok çalışmada farklı değişkenler bağlamında araştırmacılar tarafından ele alınan konuların başında gelmektedir

(Bedir, 2016; Çakmak, 2014; İçirgin, 2018; İli, 2013; İliş, 2018; Tuğlu, 2017; Yetiş, 2018; Yılmazsoy, 2018). Sosyal medyanın eğitim-öğretim açısından ele alındığı bu araştırmalar ile çağın ihtiyaçlarına cevap verebilen yeni bir öğretim süreci modelinin geliştirilmesine önemli katkılar sunulmaktadır.

Bu çalışmada Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma kaygıları cinsiyet, yaş, dil seviyesi, kullanılan sosyal medya uygulamaları, sosyal medyaya bağlanma araçları, sosyal medyayı kullanma geçmişi ve sosyal medyayı günlük kullanma süresi değişkenleri açısından ele alınmıştır. Elde edilen verilerin analiziyle ulaşılan sonuçlardan ilki cinsiyet değişkeni bakımından kadınlar ile erkekler arasında okuma ve yazma kaygısı ortalama puanları arasında anlamlı bir farkın olmamasıdır. Kadınlar ile erkekler arasında okuma ve yazma kaygı puanları arasında anlamlı bir fark olmamasına rağmen ortalamalara bakıldığında her iki beceri düzeyinde de erkeklerin kadınlara göre daha yüksek kaygı düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Elde edilen bu sonuç Altunkaya'nın (2015) yabancı öğrencilerin okuma kaygısını incelediği çalışmasındaki cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen erkeklerin kadınlardan daha yüksek okuma kaygısına sahip olduğu bulgusuyla örtüşmektedir. Tektaş (2014) tarafından yapılan araştırmada kız öğrencilerin sosyal medya sitelerinde erkek öğrencilere göre daha fazla vakit geçirdikleri tespit edilmiştir. Araştırmanın bu sonucundan hareketle cinsiyet değişkeni bağlamında ortalama kaygı puanlarında yaşanan farklılığın sosyal medyada harcanan süreyle ilgili olduğu söylenebilir.

Yaş değişkenine bakıldığında ise her iki beceride de en yüksek kaygı düzeyinin 26 ve üzeri yaş grubuna ait olduğu, yazma kaygısı düzeyi açısından herhangi bir hiyerarşiye rastlanmamasına rağmen okuma kaygısı düzeyinin yaşın ilerlemesiyle yükseldiği görülmüştür. Bu durum Altunkaya'nın (2015) çalışmasında yer alan yaşın ilerlemesiyle okuma kaygısının arttığı bulgusuyla da örtüşmektedir. Araştırmada okuma kaygısı düzeyinde 15-20 yaş grubu ile 26 yaş ve üzeri yaş grubu karşılaştırıldığında 26 ve üzeri yaş grubunun kaygı düzeyinin daha yüksek olduğu anlaşılmıştır. Yazma kaygısı düzeyinde ise 21-25 yaş grubu ile 26 ve üzeri yaş grubu karşılaştırıldığında 26 ve üzeri yaş grubunun kaygı düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Dil düzeyi değişkenine bakıldığında her iki becerinin de kaygı düzeyi ortalamalarının da seviyeye göre hiyerarşik bir artış ya da azalışın olmadığı görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre okuma kaygısında anlamlı bir farklılık olmamasına rağmen yazma kaygısında B1 ile B2 düzeyi karşılaştırıldığında B2 düzeyindeki öğrencilerin B1 düzeyindeki öğrencilere göre daha fazla yazma kaygısı duydukları anlaşılmıştır. Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi'nde (2013) yer alan yazılı anlatım için B1 düzeyinde "Bir dizi kısa metin bölümünü birleştirerek karmaşık olmayan, alışılmış bir çok konuyu içeren, bağlantılı metinler oluşturabilir." kazanımı ile B2 düzeyinde "Değişik kaynaklardan bilgi ve gerekçeleri de katıp değerlendirerek kendi ilgi alanından çeşitli konuları içeren anlaşılır ve ayrıntılı metinleri kaleme alabilir." kazanımı göz önünde bulundurulduğunda B2 düzeyindeki öğrencilerin daha fazla yazma kaygısı duymalarının nedeninin, karmaşık metinleri yazmaktan kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırma kapsamında ulaşılan sonuçlardan bir diğerine göre ise Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma kaygıları; Twitter, Instagram, Google+, LinkedIn ve WhatsApp gibi sosyal medya araçları açısından anlamlı bir fark göstermemektedir. Katılımcıların en çok kullandıkları sosyal medya uygulamaları sırasıyla Facebook, Instagram, Google+ ve WhatsApp uygulamalarıdır. Bu bulgu, ilgili literatür ile de benzerlik göstermektedir (Hootsuite, 2018; İnce & Koçak, 2017; Solmaz, Tekin, Herzem & Demir, 2013). Ortalama kaygı puanlarına bakıldığında Twitter, Instagram ve LinkedIn kullanmayanların, kullananlara göre daha fazla okuma kaygısı duyduğu, Google+ kullanmayanların ise kullananlara göre daha fazla yazma kaygısı duyduğu görülmüştür. Ayrıca Facebook’u kullananların hem okuma hem de yazma kaygılarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu anlaşılmıştır. Fakat yapılan araştırmalarda Facebook gibi sosyal ağların bireyleri cesaretlendirici etkisi üzerinde durularak stresi azaltmadaki rolünden bahsedilmektedir (Kobak ve Biçer, 2008; Mayfield, 2010). Araştırmadan elde edilen bu sonuç ile benzer araştırmaların ulaştıkları sonuçlar arasındaki farklılığın, ana dil ile yabancı dilde sağlanmaya çalışılan iletişimden kaynaklandığı söylenebilir. Bu araştırmanın katılımcıları Türkçeyi yabancı bir dil olarak kullanırken benzer araştırmalardaki katılımcılar sosyal medya ortamlarında kendi ana dillerinde iletişim kurmaktadır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre masaüstü bilgisayarlardan sosyal medyaya bağlananların yazma kaygıları anlamlı düzeyde artmaktadır. İnce ve Koçak (2017) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin sosyal medyaya bağlanmak için en çok kullandıkları aracın cep telefonları olduğu anlaşılmıştır. Okuma ve yazma kaygısı ortalama puanları incelendiğinde ise masaüstü kullanımının hem okuma hem de yazma kaygısı puanlarını artırıcı bir etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumun ortaya çıkmasında ise özellikle akıllı telefon kullanımındaki artışla birlikte mobil cihazların her an ve her yerde kullanılabilir olmasının (Lüsted, 2011) bireye tanıdığı mekânsal özgürlük ile masaüstü bilgisayarların uzamsal olarak bireyi sınırlandırıcı etkisinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Sosyal medyayı kullanma süresi bakımından katılımcıların çoğunun 7 yıl ve üzerinde sosyal medya kullanıcısı olduğu görülmüştür. Ortalama okuma kaygısı puanlarında kullanım süresine bağlı olarak herhangi bir farklılaşma tespit edilemezken ortalama yazma kaygısı puanının kullanım süresine bağlı olarak giderek azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir deyişle kullanım süresi arttıkça okuma kaygısında bir değişiklik olmazken yazma kaygısı azalmaktadır. Bu durumun nedeninin ise sosyal medyada yazma eyleminin daha kullanışlı olarak görülmesinden kaynaklandığı düşünülebilir.

Katılımcıların okuma ve yazma kaygıları günlük kullanım süresi bakımından ele alındığında katılımcıların çoğunun günde 1-3 saat sosyal medya ortamlarında vakit geçirdiği görülmüştür. Ortalama okuma kaygısı puanları, günlük kullanım süresine bağlı olarak farklılaşmazken ortalama yazma kaygısı puanlarının kullanım süresi arttıkça düştüğü ve günlük 7 saat ve üzerinde sosyal medya ortamlarında vakit geçiren katılımcıların daha az süre sosyal medyada bulunanlara göre anlamlı düzeyde daha düşük kaygı yaşadığı

sonuçlarına ulaşılmıştır. Her iki beceri alanında da 7 saat ve üzerinde sosyal medyada vakit geçiren katılımcıların kaygı düzeyi ortalamalarının en düşük seviyede olduğu görülmüştür. Diğer bir deyişle günün önemli bir kısmını sosyal medya ortamlarında geçiren katılımcıların okuma ve yazma kaygıları düşmektedir.

Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen sosyal medya kullanıcılarının okuma ve yazma kaygılarının çeşitli değişkenlerce incelendiği bu çalışmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde sosyal medya kullanımının katılımcıların okuma ve yazma kaygıları üzerinde -bazı alt değişkenler hariç- etkili olmadığı, hatta bazı değişkenlerde kaygı düzeyinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynakça

Akbıyık, C., Karadüz, A., & Seferoğlu, S. S. (2013). Öğrencilerin internet ortamında kullandıkları yazılı sohbet dili üzerine bir araştırma. *Bilgi Dergisi*, (64), 01-22. Erişim adresi: <http://bilgi.yesevi.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/2445-published.pdf> Erişim tarihi: 14.06.2019.

Akbulut, S. (2016). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazmaya yönelik tutum ve kaygıları*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 445688)

Aktaş, B. (2018). *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin sınıf içi kaygı durumlarının değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 518797)

Altunkaya, H. (2015). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin okuma kaygıları ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 426411)

Aydın, S., & Zengin, B. (2008). Yabancı dil öğreniminde kaygı: Bir literatür özeti. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(1), 81-94. Erişim adresi: <https://www.jlls.org/index.php/jlls/article/view/58/58> Erişim tarihi: 14.06.2019.

Aytan, N., & Tunçel, H. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe yazma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(30), 50-62. Erişim adresi: <http://sbed.mku.edu.tr/article/download/5000087795/5000119757> Erişim tarihi: 14.06.2019.

Bayrak, H. (2019, 1 Şubat). 2019 İnternet kullanımı ve sosyal medya istatistikleri. *Dijilopedi*. Erişim adresi: <https://dijilopedi.com/2019-internet-kullanimi-ve-sosyal-medya-istatistikleri/> Erişim tarihi: 13.06.2019.

Bedir, A. (2016). *Sosyal medya kullanımının üniversite öğrencilerinin akademik başarılarına ve tutumlarına etkisi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 418223)

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Çakmak, V. (2014). *İletişim kaygısının sosyal medya kullanımı üzerine olan etkisi: Üniversite öğrencileri üzerine örnek olay incelemesi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 377781)

Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesi Öğrenim Öğretim ve Değerlendirme (2013). *Telc*. Erişim adresi: https://www.telc.net/fileadmin/user_upload/Publikationen/Diller_jain_Avrupa_Ortak_oneriler_AEeraevesi.pdf Erişim tarihi: 13.06.2019.

Erdil, M. (2016). *TÖMER'de Türkçe öğrenen yabancı öğrencilerin Türkçe öğrenmeye ilişkin kaygı düzeyleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 423003)

Hootsuite. (2018). *Social media trends 2018*. Erişim adresi: <https://hootsuite.com/uploads/images/stock/gd-SocialTrends-en-3-1.pdf> Erişim tarihi: 13.06.2019.

İçirgin, Ö. (2018). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve motivasyonları*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 503264)

İli, K. (2013). *Sosyal medya ortam ve araçlarının öğrenci davranışlarına etkisi. (Gaziçiğli Anadolu lisesi örneği)* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 339070)

İliş, A. (2018). *Eğitim fakültesi öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 524487)

İnalöz, A. B. (2016). *Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde kullandıkları dil ile sosyal medya ortamında kullandıkları dilin karşılaştırılması: Facebook örneği* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 414628)

İnce, M., & Koçak, M. C. (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları: Necmettin Erbakan Üniversitesi örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 736-749. Erişim adresi: [http://joiss.karabuk.edu.tr/Makaleler/1858442193_20.%20mustafa%20%20c4%b1nce%20%20\(Yrd.\).pdf](http://joiss.karabuk.edu.tr/Makaleler/1858442193_20.%20mustafa%20%20c4%b1nce%20%20(Yrd.).pdf) Erişim tarihi: 14.06.2019.

Kobak, K., & Biçer, S. (2008). Facebook sosyal paylaşım sitesinin kullanım nedenleri. *Academia*, 567-571. Erişim adresi: https://www.academia.edu/714415/FACEBOOK_SOSYAL_PAYLA%20%20S%20%20EIM_S%20%20C4%B0TES%20%20C4%B0N_KULLANIM_NEDENLER%20%20 Erişim tarihi: 13.06.2019.

Lüsted, A. M. (2011). *Social networking: Myspace, Facebook and Twitter*, America: ABDO Publishing Company

Maden, S., Dincel, Ö., & Maden, A. (2015). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin yazma kaygıları. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(2), 748-769. Erişim adresi: http://www.tekedergisi.com/Makaleler/1871218791_17maden.pdf Erişim tarihi: 14.06.2019.

Mayfield, A. (2010). *What is social media*. Erişim adresi: https://www.icrossing.com/uk/sites/default/files_uk/insight_pdf_files/What%20is%20Social%20Media_iCrossing_ebook.pdf Erişim tarihi: 12.06.2019.

Ök, F. (2013). *Ortaöğretim öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve motivasyonları*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 327965)

Öztürk, S. (2018). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin internet ve sosyal medya kullanım alışkanlıkları: Devrekani Meslek Yüksekokulu örneği. *Social Sciences Studies Journal*, 4(14), 470-478. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/323254240_MESLEK_YUKSEKOKULU_OGRENCILERININ_INTERNET_VE_SOSYAL_MEDYA_KULLANIM_ALISKANLIKLARI_DEVREKANI_MESLEK_YUKSEKOKULU_ORNEGI Erişim tarihi: 14.06.2019.

Solmaz, B., Tekin, G., Herzem, Z., & Demir, M. (2013). İnternet ve sosyal medya kullanımı üzerine bir uygulama. *Selçuk İletişim*, 7(4), 23-32. Erişim adresi: <http://josc.selcuk.edu.tr/article/view/1075000023> Erişim tarihi: 14.06.2019.

Taşdemir, O. (2017). *Yabancılara Türkçe öğretiminde özel yazmanın yazma kaygısına ve yazma eğilimine etkisinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 507042)

Tektaş, N. (2014). Üniversite öğrencilerinin sosyal ağları kullanımına yönelik bir araştırma. *Journal of History School (JOHS)*, 7(17), 851-870. Erişim adresi: <http://www.johschool.com/DergiPdfDetay.aspx?ID=474>

Tuğlu, B. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal medyayı kullanım amaçları ve sosyal medya kullanımına ilişkin tutumları*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 454683)

Tunçel, H. (2014a). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenimine yönelik kaygı ve kaygının yabancı dil öğrenimi başarısına etkisi*. (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 375602)

Tunçel, H. (2014b). Yabancı dil öğretimine yönelik kaygı çalışmalarına genel bir bakış. *Route Educational and Social Science Journal*, 1(2), 126-151. Erişim adresi: https://www.academia.edu/8444891/YABANCI_DIL_KAYGI_VE_KAYGININ_YABANCI_DIL_OGRENIMI_BASARISINA_ETKISI Erişim tarihi: 14.06.2019.

Yetiş, Ü. (2018). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları ve e-öğrenme stilleri arasındaki ilişki*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 521613)

Yılmazsoy, B. (2018). *Eğitsel amaçlı sosyal medya kullanımı: Facebook örneği*. (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 495192)